

Gerda van Wageningen

Liefde moet groeien

 Uitgeverij Oorsprong

Hoofdstuk 1

Het korte, blonde staartje op haar rug wipte drif-
tig heen en weer, iedere keer dat ze met haar voe-
ten kracht zette op de pedalen van haar fiets.

Van het ontluikende groen zag ze niets. Be-
neden aan de dijk stond het pasgeboren veu-
len van boer Jansma bij zijn moeder te drinken,
maar zelfs dat was vandaag niet bij machte om
een zweem van een glimlach aan de volle rode
lippen te ontlokken.

Truuske Vermeulens gezicht had een strak-
ke, verbitterde trek. Ze was zojuist op kraamvisi-
te geweest bij de jonge boerin van de Moerkerk-
hoeve, die een paar dagen terug het derde kind
binnen vijf jaar had gekregen, maar de jonge
vrouw had zich zo verbitterd uitgelaten over de
tevreden in zijn wieg slapende baby, dat Truuske
zich tot in het diepst van haar ziel geschokt voel-
de.

En bovendien, háár had de jonge boer toch al
tijd zo'n vriendelijke, rustige man geleden. Maar
wat Lenie Moerkerken haar nu allemaal had ver-
teld! Hij had slechts iemand nodig die zijn be-
hoeften kon bevredigen en voor een stamhou-

der kon zorgen voor het voor hem zo belangrijke geslacht Moerkerken. Lenie had met horten en stoten verteld, dat ze maar werd gebruikt. Dat ze door haar man werd beschouwd als een fokmerrie en dat ze en passant het huis maar moest schoonhouden ook, daarnaast nog op het land helpen, de koeien melken en voor de twee grotere kinderen zorgen. De jonge vrouw was in een hysterische huilbui uitgebarsten, uitgeput door de zware bevalling, waarmee ze dan eindelijk voor de felbegeerde stamhouder had gezorgd, en vooral waarschijnlijk door het vele piekeren.

Minuten waren voorbij gegaan, waarin Truuske haar de bevrijdende tranen had laten huilen, en waarin ze geen woorden van troost had kunnen vinden, hoewel ze wist dat die van haar werden verwacht. Noemde men haar in het dorp niet stiekem de ‘domineese’?

‘Toe nou, Lenie,’ was ze uiteindelijk aarzelend begonnen. Ze had een prop uit haar keel moeten wegslikken toen ze bedacht dat ze vroeger samen op school hadden gezeten, en Lenie direct daarna met de rijke boerenzoon Bas Moerkerken was getrouwd.

Had Lenie zich indertijd zo vergist? Was ze verblind geweest door de welvaart op een van de

grootste hofsteden in de buurt?

‘Toe, je hebt nu een pracht van een zoon. Acht en een half pond en kerngezond. Het is voor de meisjes zo leuk, nu een broertje te hebben. Je hebt gezonde kinderen, Lenie, en geen geldzorgen. Is dat al niet heel veel om dankbaar voor te zijn op een dag als vandaag?’

‘Je kunt het zo mooi vertellen, Truuske. Daar ben je trouwens ook domineesdochter voor. Maar je begrijpt niets van het leven dat vrouwen soms moeten leiden. De dominee weet altijd zo goed wat hoort en wat niet hoort. Voor een ander tenminste, maar hijzelf, nou ja. Wat jullie uitdragen is zo zwart-wit, maar wat moet een mens daarmee in de realiteit van het leven?’

‘Maar Lenie, ik begrijp niet...’

‘Waar ik het over heb? Nu, dan heb jij iets om dankbaar voor te zijn, en ik hoop voor je dat je het nooit zult weten ook. Laat me nu maar met rust, ik besef zelf ook wel dat ik overspannen ben.’ Het vrouwtje wendde haar trieste, behuilde gezicht naar de muur, maar Truuske kon haar niet zó achterlaten.

‘Zulke zorgen kun je veel beter eens uitpraten, Lenie. Zou dat je niet opluchten? Je kunt toch niet in stilte zoveel wrok koesteren over je man?’

Lenie zuchtte diep.

‘Ik weet wel, wat goed voor me is en wat niet. Maar je hangt in een klein dorp als het onze nu eenmaal je vuile was niet buiten de deur, zelfs niet bij de dokter en nog minder bij de dominee. Maar misschien wil je een sterke kop koffie voor me zetten, Truuske, dan kan ik intussen even tot mezelf komen en mijn gezicht wassen. Het spijt me nu echt van die uitbarsting van daarnet.’

‘Ik weet zeker, dat het je opgelucht heeft, je bent nu veel rustiger.’

Later hadden ze bijna stilzwijgend koffie gedronken en daarna was Truuske met onverwachte haast vertrokken. Want de woorden en de hartenkreet van haar vroegere klasgenootje hadden een heleboel emoties in haar losgewerkt. Niet alleen door wat over haar vaders levenshouding geïnsinueerd was, maar vooral wat het huwelijksleven zelf betrof.

Alle angsten, alle twijfels, alle slechte ervaringen uit haar eigen leven deden haar nu zo driftig tegen de harde wind in trappen. Wel verdraaid, nog vijf minuten, dan was ze al thuis. Dan moest ze weer vriendelijk zijn voor vader, die zijn preek voor de komende zondag aan het voorbereiden was, en liefdevol voor moeder, die vandaag een

‘slechte’ dag had en nu met een paar tijdschriften in bed lag en steeds opnieuw commandeerde wat ze op dat moment weer wilde hebben.

Soms, op momenten als deze, wenste ze dat ze voldoende moed had om weg te gaan uit het dorp en ergens in de stad een baan te zoeken en een kamer om in te wonen. Dat ze haar eigen leven durfde te gaan leiden om eindelijk, eindelijk vrij te zijn. Vrij van de strenge opvoeding die ze had genoten, vrij van het glazen huis waarin ze leefde, en vrij ook van de vele sociale verplichtingen die ze dagelijks had.

Maar hoe zou ze dat kunnen verwezenlijken? Wie moest er dan voor moeder zorgen, die zes jaar geleden door een kleine beroerte was getroffen, en sindsdien in lichte mate verlamd was gebleven.

Als moeder zei, dat ze zich goed voelde, kon ze wat rondscharrelen met krukken, want ze kon haar rechterhand goed en haar linkerhand voor het grootste gedeelte gebruiken. Maar lopen gaf problemen, al vond Truuske het onbegrijpelijk dat moeder niet eens wilde overwegen om een therapie te volgen om daar verbetering in te brengen. Zelfs de dorpsdokter had verschillende malen geprobeerd haar zover te krijgen dat ze

het althans proberen zou. Volgens hem was de gedeeltelijke invaliditeit van haar moeder vrijwel helemaal te overwinnen. Maar moeder had nors geweigerd, gezegd dat iedereen er maar zo gemakkelijk over dacht, maar dat niemand half begreep hoe ziek ze wel was en hoe akelig ze zich wel voelde. Meestal voelde ze zich dan ook 'slecht' en lag ze lusteloos in bed, om met trieste ogen het ene romannetje na het andere te lezen.

Truuske was achttien geweest toen het gebeurde en had nog op school gezeten. Zonder er verder over na te denken had ze die van de ene dag op de andere verlaten om de taak van haar moeder over te nemen. Later, toen het herstel op zich liet wachten, waren er ongemerkt steeds meer taken van de domineesvrouw door de dochter overgenomen. Ze had het altijd met liefde gedaan, dat wel, maar toch droomde ze er vaak over hoe haar leven er uit zou hebben gezien als dit alles niet zou zijn gebeurd. Ze was er zich vaag van bewust dat het leven op de een of andere manier als zand tussen haar jonge vingers door gleed. Het deed pijn te weten dat moeder vrijwel helemaal beter kon worden, als ze maar wilde. Het deed ook pijn te weten dat vader het allemaal wel best vond, ja, vanzelfsprekend wat

zij allemaal deed. Hij had het er zo druk mee om zijn gemeenteleden op het smalle, rechte pad te houden dat zijn gezin er bij inschoot. Alleen het weten, dat haar moeder op de een of andere manier te ongelukkig was om de werkelijkheid onder ogen te zien, dat haar de moed ontbrak om weer beter te willen worden, had Truuske vol doen houden dit leven te leiden, dat haar min of meer als een te zware last op de schouders was gelegd. Niet dat ze er geen voldoening in vond. Het was mooi om de mensen te helpen als ze het moeilijk hadden in hun leven. Maar het was zo'n grote verantwoording ook. Er waren mannen geweest die verliefd op haar geworden waren, maar tot geen van hen had Truuske zich aangetrokken gevoeld. Ze wist dat dat maar goed was ook, want als er ooit zo'n dag zou komen zou die voor haar veel conflicten met zich brengen. En hier in het dorp, ach, het waren beste jongens allemaal, ze werkten hard maar knikten ja en amen op alles wat hun werd voorgehouden. Het leek Truuske of ze zelf nergens over nadachten, niet zoals zij dat deed.

Ze was nu bijna thuis en reed in een langzamer tempo de dorpsstraat door, links en rechts de mensen groetend die tegen haar knikten of

hun hand opstaken. Maar haar gedachten tolden verder, nog steeds van streek over de ontgoocheling van haar vriendin. In hetzelfde jaar dat moeder ziek geworden was, was Bram er ook geweest. Gek dat ze nu ineens weer aan hem denken moest. Ze werd er zelfs nu nog onrustig van. Bram was een grote vergissing geweest, maar hij was zo vrolijk en zij zo verliefd.

Driftig schudde ze haar blonde hoofd heen en weer om ook deze ongewenste gedachte te verdrijven, en reed inmiddels het tuinpad op.

Vader kwam uit de studeerkamer toen hij het geknerp van de banden op het grindpad hoorde en ging in de grote keuken aan tafel zitten, wachtend op zijn thee. Truuske zette onmiddellijk een ketel water op het gas.

‘Alles goed met vrouw Moerkerken?’

‘Het is zwaar geweest deze keer. Daarom is ze nog niet helemaal op krachten. Ik denk werkelijk dat ze de komende tijd nog wat ontzien zou moeten worden,’ antwoordde Truuske voorzichtig.

‘Hm. Zou ik van haar toch niet verwacht hebben. Ze is zo’n flinke meid. Altijd geweest trouwens. Daar zou jij nog eens een voorbeeld aan kunnen nemen, Truus. Zo hoort het voor een

vrouw: man, kinderen en hard werken. Ja meisje, dat is nog eens wat anders dan thuis op je vaders zak teren.'

Truuske voelde hoe de drift alweer de kop opstak. Nog even en ze kon zich vast niet meer beheersen. Dit was niet de eerste keer dat hij dergelijke uitlatingen deed. Truuske had het echter altijd naast zich neergelegd, zelf overtuigd van het tegendeel. Maar vandaag was ze al over haar toeren door het verdriet van een vriendin.

'Best, dan zoek ik een baan. In de stad. Neemt u dan van de week contact op met het een of andere bureau om een huishoudelijke hulp te vinden? Iemand voor intern denk ik. Breid dan tevens de vrouwendienst van de gemeente maar flink uit, want er moet toch iemand naar de zieken en jarigen namens de dominee.' Met een smak zette ze de theepot voor hem neer, smeed haast een kopje op tafel en liep de keuken uit, haar vader stomverbaasd achterlatend.

'Truuske, kom onmiddellijk terug! Wat zijn dit ineens voor kuren? Je begrijpt helemaal niets van Gods smalle wegen. Ieder schaap van de kudde moet blijmoedig zijn naaste helpen. Was je dat soms vergeten?'

'Ieder lid, ja. U ook.'